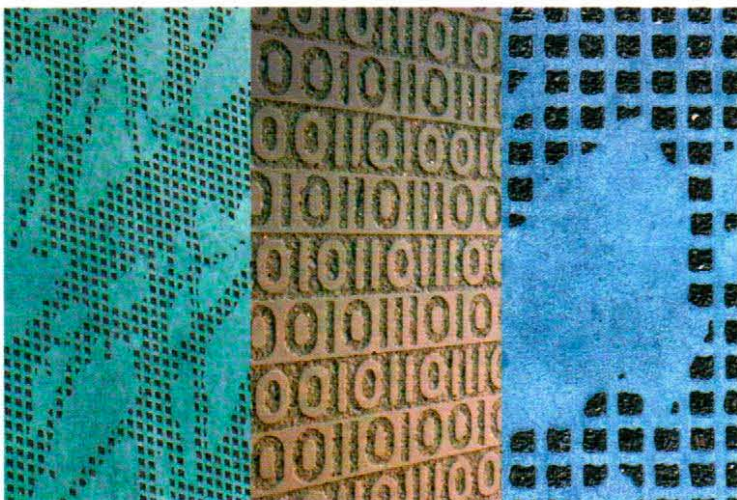

GRAFICKÝ BETON Rozhovor Tomáše Prokůpka se Samulim Naamankou

V brněnském Domě pánů z Kunštátu proběhla v říjnu výstava *Take Nord Shape*, na níž byla mimo jiné představena tvorba finského designéra Samuliho Naamanky, vynálezce grafického betonu. Díky jeho osobní účasti na vernisáži se s ním Eře 21 podařilo připravit exkluzivní rozhovor. Graphic Concrete: Tomáš Prokůpek Interviews Samuli Naamanka / The exhibition *Take Nord Shape*, organized by the Brno House of Arts in October, presented along with other prominent projects, the work of Finnish designer Samuli Naamanka, inventor of graphic concrete. Thanks to his personal presence at the exhibition opening, Era 21 had the opportunity to conduct the following exclusive interview.

Grafický beton je specifickým druhem pohledového betonu, nabízejícím originální vzhled a široké možnosti využití na fasádách budov. Připravuje se přímo ve výrobních prefabrikátů s pomocí speciální fólie. Její povrch, který přijde do styku s betonem, je potištěn běžnou rastrovou tiskovou technologií, ale místo tiskařské barvy je použit zpoždovač tuhnutí betonu. Při individuálních návrzích je možné výtvarné motivy na fólii nanášet i přímo štětcem. Vzor na povrchu betonu vzniká díky kontrastu mezi světlým hladkým povrchem betonu a exponovaným povrchem, z něhož po sloupnutí fólie s nezhydratovaným cementem vystupuje jemné kamenivo. Tato technologie je používána pro výrobu stěnových panelů, desek, protihlukových stěn a dalších betonových prvků s širokou škálou vzorů a motivů.

1 technologie grafického betonu umožňuje vytvořit řadu rozličných vzorů

Jak se interiérový architekt a designér stane autorem tak speciální technologie, jež je potřeba pro výrobu grafického betonu?

Ve Finsku je vzdělávání interiérových architektů pojmáno poměrně široce – ve škole jsme se věnovali například i urbanismu, protože je důležité rozumět rovněž většímu měřítku. Interiéroví architekti mají v architektonických kancelářích na starosti práci na detailech nebo spolupracují s jinými architekty, pro které vymýšlejí drobnější architektonické prvky. A za podobný prvek využívající drobné měřítko lze považovat i grafický beton – úplně stejně jako třeba mou židli Clash. Když tvůrce dostane k dispozici prázdný prostor, velmi záleží na tom, jaké prvky použije – při navrhování se architekt prostě snaží použít ty nejlepší zařizovací předměty, nejlepší materiály atd.

A co se grafického betonu konkrétně týče, jako student jsem se ve druhé půli devadesátých let hodně zajímal o beton a možnosti ztvárnění jeho povrchu. Proto jsem se v roce 1997 přihlásil do kurzu, který vyhlásila Technická univerzita v Helsinkách spolu s tamní Vysokou školou uměleckoprůmyslovou. Tady jsem se dověděl o možnosti vymývání povrchu betonu. Napadlo mě spojit tuto technologii s tiskem na fólie a grafický beton byl na světě.

Vaše technologie je patentově chráněna – jak jste postupoval, když jste si uvědomil, že by váš nápad mohl být univerzálně využitelný?

Po určitém období, kdy jsme s přáteli vymýšleli a dolaďovali technologii, jsme ji použili na první větší realizaci a v praxi si ověřili, že opravdu funguje. Následně jsme v roce 2002 s Velim-Pekkou Rydenfeltou a Ristem Mannonem založili společnost Graphic Concrete Ltd. Jejím ředitelem je Harri Lanning, který má na starosti propagaci naší technologie a její vývoz do zahraničí.

Máte přehled, do kolika zemí už se grafický beton rozšířil?

Naše technologie už byla použita v řadě zemí Evropy – vedle České republiky je to například Švédsko, Dánsko, Norsko, Itálie, Španělsko, Velká Británie nebo země Beneluxu. První projekty už odstartovaly také ve Spojených státech. A v samotném Finsku byl grafický beton použit na desítkách realizací.

Podíleli jste se i na navrhování základních vzorů, které jsou při aplikaci grafického betonu používány?

Ano, většinu vzorů jsem navrhoval já. Je ale třeba říct, že si architekti samozřejmě mohou navrhnout své vlastní vzory sami.

Používáte grafický beton často ve svých architektonických projektech?

Ve svých drobnějších realizacích ve městě i v krajině grafický beton většinou využívám. Vedle toho spolupracuji s řadou dalších architektů na řešení fasád jejich objektů a zde využívám grafický beton pravidelně. Takoveto společné projekty mě velmi baví.

Vedle vzorů, které jsou na fólii strojem tištěny, je možné budoucí vzory také ručně malovat. Můžete popsat nějakou zajímavou realizaci, na které byl použit tento postup?

Vím, že ve Švédsku jeden výtvarník maloval vzory přímo do bednění. Kromě toho bych zmínil budovu Pfaffenholz Sport Centre, kterou ve francouzském městě Saint-Louis realizovala kancelář Herzog & de Meuron. V tomto případě se vzory na fólii, jež se pak umísťovaly do bednění, nanášely sítotiskem.

Podařilo se vám nějaké technologické novinky prosadit i ve vašem hlavním oboru – interiérové architektuře a designu?

Stále se snažím objevovat nová konstrukční řešení i estetické kvality, to je ostatně hlavní příčina, proč jsou mé návrhy úspěšné – mám už na svém kontě vícero ocenění za nábytkový design. Má poslední kolekce židlí Compos využívá materiál, který jsem vyvíjel tři roky ve spolupráci s finskými společnostmi Novoplastic Oy a Po-Korhonen Oy. Jedná se o hmotu, která je 100% přírodní, takže se po skončení životnosti židlí kompletně rozloží, aniž by po sobě zanechala jakékoli cizorodé, škodlivé látky. V současnosti vyrábí židle z tohoto materiálu finská společnost Piironen.

SAMULI NAAMANKA je všestranně nadaný designér, jehož tvorba kombinuje pečlivě volené formální slovník s kreativními technologickými inovacemi. Studoval teoretickou fyziku, později absolvoval grafický design v Rovaniemi a bytový a nábytkový design na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Helsinkách. Roku 2004 získal stavební cenu od finské nadace Julkisviisidistys za vývoj v oblasti grafického zpracování betonu a roku 2005 získal cenu SIG jako nábytkový návrhař roku. Jeho dosud poslední ocenění je Norwegian Design Prize z roku 2008.